

Lausunto Pohteen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelman luonnoksesta 2027–2030, syksy 2026

Vastaaja:

-

Vastaus:

07.10.2026, 12.24 - 07.10.2026, 12.41

1. Lausuntoa antavan rooli *

Organisaation puolesta, organisaation nimi:

Reisjärven kunta

2. Lausuntoa antavan yhteystiedot *

Etunimi	Matias
Sukunimi	Ojalehto
Sähköposti	matias.ojalehto@reisjarvi.fi

3.

Reisjärven kunnan lausunto Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelmasta 2027-2030

Reisjärven kunta kiittää mahdollisuudesta antaa järjestämissuunnitelmasta lausunto, vaikka Pohde ei ole muistanut kunnilta pyytää lausuntoja. Paheksomme toimintatapaa, jolla yksi oleellinen sidosryhmä pyritään sivuuttamaan. Tärkeimpänä huomiona nostamme sen, että järjestämissuunnitelman palveluita keskittävät toimet ovat täydellisessä ristiriidassa sinänsä erinomaisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden kanssa. Molempiin suunnitelmiin perehtyneelle syntyy mielikuva, ettei organisaation sisällä ole keskinäistä luottamusta tai yhteisymmärrystä hyvinvointialueen tulevaisuuden kehittämisestä.

Teema 1: Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

Reisjärven kunta korostaa, että sote-uudistuksen perimmäinen tavoite, palvelujen yhdenvertainen saatavuus, ei saa vaarantua Pohteen reuna-alueilla. Liikkuvat ja digitaaliset talvelut (kuten OmaPohde-palvelualusta) ovat kannatettavia lisiä, mutta ne eivät saa korvata fyysisiä perustalveluja. Maaseutumaisessa kunnassa pitkät etäisyydet, joukkoliikenteen puute ja ikääntyneen väestön rajalliset digitaaliset valmiudet edellyttävät, että perusterveydenhuollon lääkäri- ja hoitajavastaanotot sekä suun terveydenhuolto pitää saada kiinteinä lähitalveluina omassa kunnassa. Kuntakohtainen fyysinen asiointimahdollisuus on perusluonteinen arjen turvatekijä.

Eriyisen huolissaan kunta on alueellisen päiivystysvastaanoton ruuhkautumisesta. Kun lähitalveluja ja kiirevastaanottoja supistetaan tai keskitetään, paine seutukunnallisissa päiivystysyksiköissä kasvaa kestäättömäksi. Tämä johtaa kohtuuttoman pitkiin odotusaikoihin, potilasturvallisuuden vaarantumiseen sekä Päiivystysapu 116 117 -puhelinpalvelun ylikuormittumiseen. Perustason kiireellisen hoidon saatavuus lähikuntiemme sosiaali- ja terveystalveluilla on turvattava virka-aikana täysimääräisesti, jotta päiivystysruuhkia voidaan tehokkaasti ennaltaehkäistä. Kiirevastaanotto tulee toimia ilman ajanvarausta, näin hädän hetkellä voi turvautua lähimpään soteyksikköön. Kiireesairaanhoidajan talvelut tulee olla tarjolla kaikissa toiminnassa olevissa soteyksiköissä.

Reisjärvellä ei ole laboratoriotalveluita joka päivä, mutta saatavuus on turvattava entisellä tasolla, jotta esimerkiksi kotihoidon asiakkaiden terveydenhuoltoa voidaan toteuttaa arjessa heidän tarpeidensa pohjalta.

Reisjärven kunta vaatii, että Oulaskankaan sairaalan päiiväkirurgia on säilytettävä osana alueen lähitalveluita. Päiiväkirurgiset talvelut takaavat sujuvan hoitoon pääsyn, lyhyemmät hoitomatkat ja turvallisen hoidon lähellä potilasta. Toiminnan keskittäminen kauemmas heikentäisi talveluiden saavutettavuutta, lisäisi kustannuksia sekä kuormittaisi

potilaita, omaisia ja muuta terveydenhuoltojärjestelmää. Oulaskankaalla on osaava henkilöstö, toimivat tilat ja vahva kokemus laadukkaasta päiväkirurgiasta. Näitä palveluita ei tule heikentää, vaan niiden jatkuvuus ja kehittäminen on turvattava. Pohteen tulee varautua siihen, että Kela-kydyt siirtyvät jatkossa hyvinvointialueille.

Teema 2: Palveluverkosto ja kiinteistöt

Reisjärven sote-keskuksen ja sen tarjoamien tilojen pitkäjänteinen hyödyntäminen on taloudellisesti ja toiminnallisesti järkevää. Kunta pitää välttämättömänä, että aiemmin linjattu suun terveydenhuollon kiinteä hoituhuone ja sen toiminta vakiinnutetaan osaksi paikallista sote-keskusta siirrettävien konttiratkaisujen sijaan.

Kiinteistöjen uudistamis- ja vuokrauspäätöksissä on otettava huomioon alueellinen tasapaino: peruspalvelujen keskittäminen seutukunnallisiin suuryksiköihin heikentää asukkaiden hyvinvointia ja synnyttää merkittäviä kerrannaiskustannuksia Kela-kyytien ja matka-aikojen muodossa.

Kunta vastustaa apuvälineiden jakelun keskittämistä ja palvelupisteiden harventamista. Suunnitellut muutokset, jotka heikentävät perusapuvälineiden lainausta ja huoltoa paikallisesti, iskevät suoraan heikoimmassa asemassa oleviin: ikäihmisiin, vammaisiin ja kuntoutujiin. Apuvälineiden noudon tai palautuksen siirtyminen naapurikuntiin luo merkittävän esteen itsenäiselle arjelle ja lisää kotihoidon ja omaisten kuljetustaakkaa. Lähipalvelupisteen säilyminen ja joustava asiointi Reisjärvellä on turvattava osana ennaltaehkäisevää ja toimintakykyä tukevaa palveluverkkoa.

Reisjärven kunta haluaa painottaa, että sote-keskusten ja sote-asemien verkko tulee säilyttää ennallaan ja kattavana alueen asukkaiden näkökulmasta nähden. Myöskään kuvantamispalveluja ei saa keskittää, jotta lääkärin työskentely mahdollistetaan sujuvasti ja asiakkaan näkökulmasta ei tule edestakaisin matkustelua paikasta toiseen. Hoitoketjujen pitää olla sujuvia.

Teema 3: Ikäihmisten ja vammaisten palvelut, asuminen sekä omaishoito

Reisjärven kunta vaatii ikäihmisten ympärivuorokautisen hoidon (yksityinen Hoivakoti Paavola) ja yhteisöllisen/tuetun asumisen (Vanhainkotiyhdistyksen omistama Mansikka) paikkojen säilyttämistä paikallisesti. Ikääntyvän väestönosan siirtäminen oman kotikunnan ja tuttujen sosiaalisten verkostojen ulkopuolelle heikentää elämänlaatua ja on inhimillisesti kestävämpiä.

Kotiin vietäviä palveluja on kehitettävä ja resursoitava voimakkaasti, mutta ne eivät saa muodostua turvattomuutta lisääväksi tekijäksi silloin, kun henkilön hoivantarve edellyttää laitos- tai asumispalvelupaikkaa. Paikallisten hoiva- ja asumispalvelujen, asumisyksikkö Mansikan ja yksityisenä palveluntuottajan palvelua tarjoavan Hoivakoti Paavola toiminnan jatkuvuus sekä riittävä hoitajamitoitus on turvattava kaikissa tilanteissa ilman poikkeuksia.

Kunta edellyttää painokkaasti, että omaishoidon tukea ei saa alentaa omaishoitajilta. Omaishoitaja tekevät yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti korvaamatonta työtä, joka vähentää suoraan hyvinvointialueen raskaiden ympärivuorokautisten palvelujen painetta. Tukipalkkioiden leikkaaminen tai myöntämiskriteerien tiukentaminen säästösyistä olisi lyhytnäköistä politiikkaa, joka johtaisi nopeasti omaishoitajien uupumiseen ja kalliimman laitoshoidon tarpeen räjähdysmäiseen kasvuun.

Erityisen painokkaasti kunta vaatii vammaispalvelujen ympärivuorokautisen asumisyksikön Mäntykodin säilyttämistä Reisjärvellä. Mäntykoti tarjoaa 20-paikkaisena hoitoyksikkönä elintärkeää, turvallista ja tuttua pitkäaikaista asumista sekä lyhytaikaishoitoa alueen vammaisille henkilöille. Suunnitelmat vammaispalvelujen asiakkaiden siirtämisestä tai keskittämisestä muihin kuntakeskuksiin ovat inhimillisesti kestävämpiä, rikkovat uuden vammaispalvelulain henkeä yksilön itsemääräämisoikeudesta ja osallisuudesta sekä katkaisevat asukkailla elintärkeät paikalliset sosiaaliset verkostot ja tukijärjestelmät.

Heikoimmassa asemassa olevien kuntalaisten lähipalvelut ja asumisyksiköt on turvattava ilman poikkeamia omassa kotikunnassa. Reisjärven kunta ei hyväksy ns. pakkomuuttoja kenenkään asiakkaan kohdalla, esim. ikäihmiset, mielenterveyskuntoutuja ja vammaiset. Toimitilastrategia ja taloudelliset perusteet rikkovat perustuslakia, jonka mukaan jokaisella on oikeus valita asuinpaikkansa.

Teema 4: Monituottajuus ja talouden tasapainottaminen

Kunta ymmärtää Pohteen tarpeen noin 19 miljoonan euron talouden tasapainottamistoimille vuosina 2027-2028. Tasapainotusta ei kuitenkaan saa tehdä mekaanisesti reuna-alueiden palveluverkkoa karsimalla. Henkilöstöpulan ja lääkärivajeen ratkaisemiseksi kunta kannattaa ammatinharjoittajamallien ja muiden joustavien monituottajuusratkaisujen aktiivista hyödyntämistä ostopalvelujen ja kalliiden vuokralääkärien sijaan. Paikallisten pk-yritysten ja sosiaalisten yritysten rooli palveluntuotannossa tulisi huomioida hankintoja pilkkomalla. Reisjärven kunta esittää, että omalääkäri-omahoitajamalli laajennettaisiin koskemaan koko Pohteen aluetta.

Teema 5: Kunta-Pohde-yhteistyö (HYTE) ja järjestöt

Lakisääteinen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) vaatii saumatonta tiedonkulkua ja resurssien yhteensovittamista Reisjärven kunnan ja Pohteen välillä. Ehkäisevässä työssä kolmannen sektorin ja paikallisten järjestöjen rooli elintärkeää asukkaiden osallisuuden ja aktiivisuuden ylläpitämisessä.

Järjestämissuunnitelman on taattava, että järjestöjen toimintaedellytykset ja avustuskäytännöt säilyvät selkeinä, vakaina ja saavutettavina. Painotukset ennaltaehkäisevään työhön vähentävät suoraan raskaampien ja kalliimpien erikoissairaanhoidon sekä sosiaalihuollon palvelujen kysyntää.

Reisjärven kunnanhallitus
28.9.2026